

Başvuru Numarası : 2025/149
Toplantı Tarihi/Sayısı : 27.05.2025/60
Karar Numarası : 2025/314
Başvuran : M.A.
Başvuran Vekili : Av. Y.K.
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın uzun süre hastaneye sevkinin sağlanmadığı, ilaçlarının temin edilmediği ve sağlık hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran vekili başvuru dilekçesinde özetle başvuranın;

a. Harran Geçici Barınma Merkezinde barındığı süre içerisinde sara hastası olmasına rağmen hastaneye sevkinin sağlanmadığını,

b. ... adlı tablet ilacı düzenli olarak kullanması gerektiği ancak bunun reçete edilmediğini,

c. Mağduriyetin giderilmesi için yaptığı başvurularının cevapsız kaldığını,

ç. Barınma Merkezinde görev yapan hekim tarafından düzenlenen "*Önümüzdeki hafta mutlaka nörolojiye götürülmeli 1,5 aydır ilaçları bitmiş.*" ifadesini içeren belgenin İdare tarafından dikkate alınmadığını,

d. Haftalar sonra 14/12/2024 tarihinde hastaneye sevkinin sağlanarak ilaçlarının temin edildiğini,

e. Sağlık hakkı bakımından mağduriyet yaşadığı iddialarına ilişkindir.

3. Muhatap İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığından alınan yazılı görüşte özetle;

a. Geçici koruma kapsamındaki kişiler için 11/4/2013 tarihli ve 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu, 22/10/2014 tarihli ve 29153 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Geçici Koruma Yönetmeliği ve ilgili olabilecek alt mevzuatlar kapsamında iş ve işlemlerin yürütüldüğü,

b. Başvuranın 5/10/2024 tarihinde Harran Geçici Barınma Merkezine statüsü olmadığı gerekçesiyle teslim edildiği,

c. 6/12/2024 günü Merkez hekimine müracaatta bulunmak istediği ve aynı gün Merkez hekimi tarafından muayene edildiği,

ç. Hekime hastalık öyküsünü anlattığı ve hekimin de başvuranın beyanına istinaden "*Önümüzdeki hafta mutlaka nörolojiye götürülmeli, 1,5 aydır ilaçları bitmiş.*" şeklinde not aldığı,

d. Başvuran için muayene randevusu oluşturulduğu ve Şanlıurfa Eyyübiye Eğitim ve Araştırma Hastanesi Nöroloji bölümüne sevk edildiği, burada kendisine epilepsi tanısı konularak ilaç reçete edildiği, aynı gün ilaçlarının temin edildiği ve düzenli olarak ilaçlarının verildiği,

e. Başvuranın sağlık durumuna ilişkin Merkez İdaresine ulaşan herhangi bir şikayetin olmadığı belirtilmiştir.

4. Muhatabın yazılı cevabına karşı başvuran vekili tarafından özetle;

a. Kurumun beyanlarının gerçeği yansıtmadığı,

b. Başvuranın mağduriyetlerinin uzun süre giderilmediği,

c. İlaçlarının geç temin edildiği iddia edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; *"Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"* Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

6. 6701 sayılı Kanun'un *"Başvurular"* başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; *özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.*

7. Mezkûr Yönetmelik'in *"Karar türleri"* başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

8. Mezkûr Yönetmelik'in *"Gerekçeli kabul edilmezlik kararı"* başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

11. Başvuran sağlık hakkı yönünden ihlale maruz kaldığını iddia etmiştir.

12. 6458 sayılı Kanun'un "Geri gönderme merkezlerinde sağlanacak hizmetler" başlıklı 59'uncu maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi şöyledir:

"Geri gönderme merkezlerinde; Yabancı tarafından bedeli karşılanamayan acil ve temel sağlık hizmetleri ücretsiz verilir."

13. Geçici Koruma Yönetmeliği'nin "Sağlık kontrolleri" başlıklı 20'nci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"Sevk merkezine gelen yabancılardan acil sağlık hizmetine ihtiyacı olduğu değerlendirilenlere bu hizmet öncelikli olarak sağlanır."

14. 22/10/2024 tarihli ve 29153 sayılı Geçici Barınma Merkezlerinin Kurulması, Yönetimi ve İşletilmesi Hakkında Yönerge'nin "Sağlık hizmetleri" başlıklı 22'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Sağlık hizmetleri bürosunun görevleri; ... c) Yabancıların, geçici barınma merkezlerine yerleştirilmeden önce bekleme çadır veya konteynerlerinde halk sağlığı ekiplerince sağlık taramasından geçirilmesini sağlamak, ç) Geçici barınma merkezlerinde sunulan sağlık hizmetlerine ilişkin kayıtları ilgili mevzuat çerçevesinde tutmak, geçici barınma merkezi yönetimine bildirmek, 112 acil sağlık hizmetlerini yürütmek ve kayıtlarını tutmak, d) 7/24 acil sağlık hizmetinin sağlanamadığı merkezlerde kesintisiz sağlık hizmetinin sunulması amacıyla Sağlık Bakanlığı standartları çerçevesinde yeterli miktarda ambulans bulundurmak, e) Geçici barınma merkezlerinde barındırılanların ihtiyacına binaen ilaç teminini sağlamak..."

15. Kötü muamele yapıldığı konusunda ancak açık deliller varsa söz konusu iddia soruşturulabilir (Anayasa Mahkemesi [AYM], Ali Rıza Özer ve Diğerleri, B. No: 2013/3924, 6/1/2015, para. 101-103; Veli Saçılık (2), B. No: 2018/24614, 18/10/2022, para. 16).

16. Kötü muameleyle ilişkin iddialar uygun emarelerle ve delillerle desteklenmelidir. Bu delillerin değerlendirilmesinde ise sözü edilen delillerin iddiayı makul şüphenin ötesinde ispat edip etmediği gözetilmelidir. Yeterince ciddi, açık ve tutarlı emareler ya da aksi ispat edilemeyen birtakım karineler, kötü muamelenin araştırılması için gereklidir (AYM, Cezmi Demir ve Diğerleri, B. No: 2013/293, 17/7/2014, para. 95).

17. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), yeterli tıbbi bakımın sağlanmamasının asgari eşiği aşan düzeyde kötü muamele oluşturabileceğini belirtmiştir (AİHM, Wenerski/Polonya, B. No: 44369/02, 20/1/2009, para. 58). Mahkeme, tıbbi bakımın eksik veya yetersiz olduğunun belirlenmesi hususunda bilirkişi raporu gibi delillere yeteri kadar atıfta bulunulmasını aramaktadır (AİHM, Krivolapov/Ukrayna, B. No: 5406/07, 2/10/2018, para. 76).

18. Başvuruya ilişkin başvuran vekilinin iddiaları ilgili mevzuat, içtihatlar ve muhatapça sunulan bilgi/belgelerle birlikte incelendiğinde; muhatap Merkez tarafından 6458 sayılı Kanun ve Geçici Koruma Yönetmeliği kapsamında iş ve işlemlerin gerçekleştirildiği, başvuranın ilaca ve hekime ulaşımında bir problem yaşamadığının anlaşıldığı, zira başvuranın Merkeze girişinden 6/12/2024 tarihine kadar yazılı olarak herhangi bir ilaca erişim ve/veya hekime muayene talebinin olmadığı, başvuranın 6/12/2024 tarihindeki talebi üzerine muayene randevusu oluşturulduğu, sevk edildiği hastanede epilepsi tanısı konularak ilaç reçete edildiği, aynı gün ilaçlarının temin edildiği anlaşılmış olup bu kapsamda kötü muamele yasağının ihlal edilmediği değerlendirilmiştir.

V. KARAR

A. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

27/5/2025 tarihinde OY BİRLİĞİYLE karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye